

В.М. Ліпич (м. Бердянськ)

Структурні типи складно-суфіксальних іменників з суфіксом -ець (←ьць) в українській мові XI-XVIII ст.

Основоскладання в поєднанні з суфіксацією є одним з найдавніших способів іменникового словотвору української мови. Переконливим свідченням цього є широке вживання складно-суфіксальних іменників у давньоруськоукраїнських та староукраїнських пам'ятках. Згадані лексеми, у тому числі й структури з суфіксом -ець (-ьць), неодноразово привертали увагу дослідників. Вони були предметом опрацювання на матеріалі давньоруської [див.: 3; 7] та староукраїнської мов [7]. Аналіз динаміки словотворення згаданих композитів дає важливий матеріал для розуміння будови й функціонування розглянутих одиниць у дериваційній системі української мови.

Окремі складно-суфіксальні назви осіб із суфіксом -ьсь сформувалися ще в праслов'янський період, звідки їх і успадкувала давньоруська мова, наприклад: *domočedьсь [ЭССЯ V 69] “той, хто належить дому, сім'ї”, утворене на базі зрощення *domь, *doma і *čedo.* Походження деяких інших складних іменників цього типу дослідники пов'язують з калькуванням іншомовних утворень, здебільшого давньогрецьких. Калькування активізувало процеси композитоутворення в давньоруській мові.

Складно-суфіксальні іменники з суфіксом -ьць у мові XI-XIII ст. являли собою різнопланову, високопродуктивну словотворчу мікросистему. Композити на позначення осіб чоловічого роду з відношенням об'єктно-суб'єктного характеру між складовими компонентами виступали в давньоруській мові в двох структурних різновидах: а) з опорною субстантивною основою; б) з опорною вербальною основою. Причому кількісно значно переважали утворення з вербальним опорним компонентом.

1. Складно-суфіксальні іменники з *опорною дієслівною основою* й суфіксом -ьць виступали в давньоруській мові зі словотвірним значенням “носій відношення до дії”. Вони поділялися на такі лексико-словотвірні типи:

- 1) найменування виконавців дії за сталим чи тимчасовим заняттям або професією;
- 2) назви осіб як носіїв процесуальної ознаки, що визначає їх уподобання, погляди, моральні якості.

1.1. Найменування виконавців дії за сталим чи тимчасовим заняттям або професією.

У ролі першої основи в цих композитах вживалась основа іменників, наприклад: **богомольць** (XI/XIII-XIV СДЯ I 269) “богомалець”; **водоносць** (454) “особа, що носить воду”; **даноплатць** (II 425) “той, хто платить дань”; **древосць** (III 82) “дрворуб”; **земледьржьць** (369) “людина, що має земельний наділ”; **невѣстоводецць** (XI СлРЯ IX 41) “той, хто веде наречену з дому її батька до жениха, сват”; **миротворецць** (IX 216) “творець”; “коже складають **баснословци** и

* Відносно походження слов'янського čed існує декілька думок. Міклошич, Вондрак і Вайан вважають його германським, запозиченням, В.Кипарський – споконвічно слов'янським словом: čedo к čę – ti (za – čęti) [10, 194].

баснозиждъци, Аполона слнцемъ зовоуть (XI/XIII-XIV ХА 68); на том же **вроужь~носець** нападъ оубь~нъ быс и самъ тнмъ же вроужь~мъ (126); но и **законодавца** живъ ннкьи вбразъ (247); в нихъ же внща **кръстоносець** (248); **книгописци** же [со женами] написаша (311); и ~же со немъ вроужници и **копъ~носъци** погр"зоша въ глоубицн (333); **грамотоносцем** его приключися (XI/XVI ИФ 262); два дължника бнста **заимодавъцю** (к.ХІ-п.ХІІ АМВ 116); **плододавъць** (ХІІ/ХІV СДЯ VI 429) "той, хто дає плоди"; **плододържъц/и** (429) "карпократійці, послідовники єретичного вчення, названого на ім'я його засновника (калька грецького слова, утвореного від власної назви Карпократс)"; **повнстописъць** (481) "оповідач, що викладає письмово якісь події, діяння"; **памятописецъ** (ХІІ/ХV СлРЯ ХІІ 139) "той, хто записує знаменні події".

На думку дослідників, складення в поєднанні з суфіксацією становило собою основний спосіб творення композитів-назв осіб у давньоруськоукраїнський період [див.: 7; 122].

Творення складно-суфіксальних іменників з формантом **-ець** у середньоукраїнській та новоукраїнській мовах підпорядковане тим же закономірностям, що діяли в давньоруськоукраїнський період. Структурні типи композитів не мають якихось істотних відмінностей у порівнянні зі складними словами аналогічної словотвірної будови, спостереженими в писемних пам'ятках XI-XIII ст. Як і в попередній період, вони поділялися на дві основні групи стосовно морфологічного вираження базисного компонента: з опорним субстантивним та вербальним елементами.

Складно-суфіксальні іменники цього ж лексико-словотвірного типу побутують і в мові наступних століть. Щоправда, в пам'ятках XIV – першої половини XVI ст. зафіксована невелика кількість таких похідних. Це зумовлено характером збережених джерел, де відображалось живе народне мовлення. А словотворення за допомогою основоскладання було дуже обмеженим у народній розмовній мові XIV – XVст. [3; 112].

Порівняно з попереднім періодом нових дериватів не зафіксовано, а основна маса розгляданих складно-суфіксальних іменників – це структури із субстантивно-вербальними основами, наприклад: **богомалець** наш Єфрем (П 1322 20); **богоносець** (1414 ССУМ I 104); **побндоносець** (1499 II 158) "титул святого Георгія"; **чюдотворец** (1443 II 551) "епітет до імені деяких церковних святих".

У пам'ятках другої половини XVI–XVII ст. спостерігається поступове зростання кількості іменників-композитів з суфіксом **-ець**, хоча трапляються й деривати, успадковані з давньоруської книжної мови: **свнтоносца** (1616 ЄУС 28), **всевидецъ** Богъ (150); **блголюбецъ** (1627 БерЛекс 8); **хр(с)тоносець** називається# (1659 Гал 216).

Як і в мові давньоруського періоду, у складних іменниках – назвах осіб за функціональною дією при опорній вербальній у ролі першої композитної виступала основа іменників, наприклад: **млаторбіецъ** (1627 БерЛекс 64); **хлнботворецъ** (143); **сьннотворецъ** (144); **речотворецъ** (сер.або др.пол. XVII Син 123); **знаменоносець** (167); **блжени миротворци** (1659 Гал 223);

Овьдіушь вѣршописецъ казаль (1665 281); **иконоборци** вѣкинули образъ в(ѣ) езеро (1665 291); **законодавецъ** казаль (1676 359); **вѣнценосци**, на ѣбсехъ ликуете (1687 420); **оруженосецъ** (сер. XVII СлЛекс 92); **тростеносецъ** (93); **ягоденосецъ** (99); **мясопродавецъ** (113); **сыротворецъ** (114); **китоловецъ** (119); **хлѣбоядецъ** (122); **булавоносецъ** (126); **комедіописецъ** (132); **вѣтвосѣчець** (203); **рибопродавецъ** (223); **книгопродавецъ** (254); **брашнокупецъ** (293); **шапконосецъ** (316); **стихотворецъ** (319); **стрѣлоносецъ** (359); **щитеносецъ** (365). Очевидно велика кількість складних іменників викликана потребою перекладу латинських композитів. Напевно і сам укладач створював кальки, стоячи перед необхідністю обов'язково знайти відповідники до латинських слів [6, 35].

Староукраїнська літературно-писемна мова XVIII ст. успадкувала від мови попередніх століть і певну кількість складно-суфіксальних іменників – назв осіб чоловічого роду з суфіксом **-ець**, і структурні типи, за якими продовжувалося творення композитів з відповідним значенням. У переважній більшості це похідні зі структурою, що поєднувала в собі субстантивно-вербальні основи, наприклад: **человѣкоубійци** восташа (1739 ЛГр 46); **полководцемъ** лядскимъ быти готовимъ (72); вѣщаху же и **звѣздочетци** (142); о(т)ци ѣшеми і **бѣгомолци**...глибокого мира желаемъ (1740 ЛКр 231); в день **Победоносца** Георгия (ДДГ 1756 291); зображеніє Семиона **богоприимца** (1766 329); **виночерпцы** его (1766 Ск I 203); старинный его **заимодавецъ** (I 308); і Іезазекіяля на **гноядцов** бог вѣщаает (1766 I 328); он – **человѣкоубійца** (347); **иконописцовъ** четыре (ОпЛів Укр 45); здѣшніє **земледѣльцы** были (206).

Творення складних іменників, структура яких поєднувала субстантивно-вербальні основи, базувалося на об'єктних підрядних відношеннях між частинами мотивувального словосполучення (**иконописецъ** ← **писати ікони**; **виночерпецъ** ← **черпати вино**; **богоприимецъ** ← **приимати Бога**; **полководецъ** ← **водити полки**; **листоподавецъ** ← **подавати листы**). Усім композитам цього типу властива перифраза **N + V + ець** → **той, хто VN** (де **N** – основа іменника; **V** – дієслова), що підкреслює здійснення дії над певним об'єктом, вираженим першою основою складення, наприклад: **листоподавецъ** → **той, хто подає листи**; **полководецъ** → **той, хто водить полки**; **виночерпецъ** → **той, хто черпає вино**; **книгопродавецъ** → **той, хто продає книги**; **знаменосецъ** → **той, хто носить знамено**; **гривострыжець** → **той, хто стриже гриву**; **иконописецъ** → **той, хто пише ікони**. Поодинокі іменники для адекватного опису їх значення потребують доповнення перифрази додатковим семантичним компонентом (він не має в структурі складного слова співвідносного елемента, тому береться в дужки): **земледѣлецъ** не → **той, хто робить (дѣлаєть) землю, а** → **той, хто (коло) землі робить**; **вдовоженецъ** не → **той, хто женить удову, а** → **той, хто жениться (на) удові**; **иконоборецъ** → **той, хто бореться (з) іконами**.

Необхідно зазначити, що частина опорних компонентів складно-суфіксальних назв осіб характеризувалася високим ступенем продуктивності й виконувала моделювальну функцію. Зокрема, досить вживаними були такі елементи: **-носецъ**; **-давецъ**; **-творецъ**. Деякі компоненти входять до складу

одиночних утворень, вживання яких обмежується рамками однієї пам'ятки, наприклад: **-стрижець; -ядець; -продавець; -женець; -видець; -мыслець**. Серед перших елементів складно-суфіксальних іменників-назв осіб за функціональною дією найбільш вживаними виступають: **бого-; книго-**. Серед рідко вживаних трапляються такі: **грамото-; млато-; рибо-; шапко-; стихо-; щито-; сыро-**. Найуживаніші компоненти складень являють свого роду продуктивну модель, ніби відкритий тип слова, за яким легко творяться нові деривати. При цьому новоутворені композити можуть виникати безпосередньо в самій слов'янській мові й не мати своїми прототипами відповідні грецькі слова-складення.

Трапляються також композити з першим займенниковим компонентом, що вказують на назви осіб за функціональною або характеризуючою дією, наприклад: **самодержець** всея Руси князь Владимирь...ца(р)ство оставивъ (1739 ЛГр 46); **самовидци** о семь повѣствуютъ (69); **самозванца** ляхи поймали (1740 ЛКр 199).

1.2. Назви осіб як носіїв процесуальної ознаки, що визначає їх уподобання, погляди, моральні якості.

У складно-суфіксальних іменниках цієї лексико-словотвірної групи морфологічне вираження першого компонента мало значно більше різновидів, ніж у попередній групі, і було представлено такими типами основ:

- **субстантивними**: **грѣхлюбьць** (XI/XIII–XIVII СДЯ 398) “грішник”; **друголюбьць** (1076 СДЯ III 85) “той, хто любить друга”; **женолюбьць** (XI/XIII–XIV III 248) “той, хто любить жінок”; **истинолюбьць** (XI/XIII–XIV IV 172) “той, хто любить правду”; **клеветолюбьць** (XI/XIII–XIV IV 216) “той, хто зводить наклеп”; **отцьлюбьць** же бувъ (XI/XVI ИФ 207); яко **матерелюбца** не видивше (224); паче же и **братоненавидець** бувъ (231); **тѣлолюбци** суть (239); яко **свободолюбцемь** велича"ся (460); **празднолюбьць** (1096 Ср II 1366) “шанувальник церковних свят”; **певцелюбьць** (XIII/XIV–XV СлРЯ XIV 184) “той, хто любить співи, музику”; **нищелюбець** (XIII/XIV–XV IX 389) “той, хто проявляє любов до бідних”;

- **ад'єктивними**: **доброписьць** (XI СДЯ III 10) “той, хто гарно пише”;

- **нумеральними**: **дѣвоженьць** (XI/XIII–XIV СДЯ III 112) “той, хто двічі одружений”; **дѣвородьць** (XI/XIII–XIV III 116) “хто має подвійну природу”; **перволюбець** (XII СлРЯ XIV 201) “хто бажає бути першим”; **треженьць** (XII Ср III 1016) “той, хто вступає в третій шлюб”;

- **прономінальними**: **самовидьць** (1097 Ср III 246) “свідок”; кленется . . . **всевидцем** (ИФ 350).

Деривати з таким лексико-словотвірним значенням зафіксовані й у пам'ятках XVI–XVII ст. Першим компонентом у них виступає в основному іменникова основа, наприклад: **члѣволюбца** Бѣга и отца своего (1616 ЄУС 36); **лакомым сребролюбцемь** (238); **роскошлюбцы** болшь нѣж **боголюбцы** (545); **ляхлюбці** тії мої, тії згубці (XVI УЛ 290); **нѣвѣстолюбьць** (сер.XVII СлЛекс 274); **славлюбьць** (314); **грѣхлюбьць** (441); **сребролюбьць** (сер. або др. пол. XVII Син 108); **ваших милостей, славлюбца** (к.XVI В 59); **быст муж** . .

нищелюбец (125); к нїкому епископу благочестиву, **сиротолобцу** (126); **трудолюбец** тую книжку выдал (181). Зустрічаються також поодинокі композити з першою прономінальною основою. Одні з них мотивувались словосполученнями підрядного типу із зв'язком керування й творились за моделлю “означальний займенник **все** + дієслово + **-ець**”, наприклад: **всєвидець** Б҃гъ (1616 ЄУС 150); **всєядець** (сер.XVII СлЛекс 291). Інші виникали на базі предикативних зв'язків між складовими елементами мотивуючої синтагми, наприклад: бо будить люде **самолюбцы** (1616 ЄУС 545); **самохвалець** (СлЛекс 91) ”той, хто сам себе хвалить”; **самоядець** (272) “той, хто сам себе їсть”. При перифразуванні останні похідні містять додатковий семантичний компонент **себе**, а отже, й додаткове значення спрямованості будь-чого на самого себе.

У староукраїнській мові XVIII ст. фіксуються переважно іменники, успадковані з попередніх століть, нові деривати з відповідним значенням трапляються нечасто, наприклад: тирокъ, побраль безъ трида инніе города, и Дорошенка, **властолубца** (1740 ЛКр 220); древним **мудролюбцам** служили (1776 Ск I 108); о глухїи **лицелубцы!** (I 156); которого **наружностелюбцы** проминул (1783 I 254); помогите сему **трудолюбцу** (1791 I 457).

2. Складно-суфіксальні іменники з *опорним субстантивним компонентом* і суфіксом **-ьць (-ець)** виступали в обстежених пам'ятках з таким словотворчим значенням: особа, яка характеризується тим, що названо в опорній основі й конкретизовано в першій основі складення. Ці композити здебільшого належали до назв осіб за зовнішніми властивостями чи внутрішніми якостями. У давньоруській мові таких іменників зустрічається небагато. У ролі першої в них виступали основи:

- *іменникові*, наприклад: **змеиглавьць** (XI/XIII–XIV СДЯ III 391) “той, хто має зміїну голову”; **лѣжесловьць** (XI/XIII–XIV IV 441) “брехун”; **смѣхословьць** (XII Ср III 450) “веселун”; **домочадьць** (1284 III 43) “той, хто належить дому, сім'ї”;

- *прикметникові*: **черноризьць** (1076 Ср III 1561) “монах, чернець”; **празднословьць** (XII II 1367);

- *дієслівні*: **любовластьць** (XI/XIII–XIV IV 468) “той, хто любить владу”; **любословьць** (XI/XIII–XIV СДЯ IV 474) “той, хто любить слово, книгу”; **любоистьць** (XI/XIII–XIV IV 474) “той, хто любить істину, правду”;

- *числівникові*: **сѣторичьць** (XI Ср III 846) “сторукій”; **четвѣртовластьць** (1119 III 1509) “правитель четвертої частини області”; **дѣвовѣрьць** (1280 СДЯ III 112); обрѣтається **двоивѣрець** (XIII/XVI КП 191).

Система складно-суфіксальних іменників цих структурних типів давньоруської мови успадкована українською мовою наступних століть неповністю. Еволюція мовних явищ супроводжувалась відбором окремих структурних елементів, що проявлялось в основному в зростанні продуктивності певних компонентів композитів і зменшенні активності інших [7, 122]. Так, в обстежених джерелах XIV–XVII ст. не зафіксовані складно-суфіксальні деривати з препозитивною дієслівною основою. Композити з ад'єктивно-субстантивними основами продовжують існувати в мові наступних століть, хоч творення таких

похідних досить обмежене. У “Словнику староукраїнської мови XIV-XV ст.” не зафіксовано нових дериватів, за винятком особової назви **Доброславець** (1473 ССУМ I 306). В обстежених джерелах XVI-XVII ст. також виявлено небагато розгляданих складно-суфіксальних іменників, наприклад: **злословець** (1627 БерЛекс 39); **бѣлобровець** (1649 Сл XVI-п.п.XVII 3 147) “людина зі світлими бровами”; **бѣлогубець** (148) “людина зі світлими, білими губами”; **хитрословець** (109); **златовласець** (сер. XVIII Сл Лекс 98); **чужоземець** (сер. або др. пол. XVIII Син 169). У староукраїнській літературно-писемній мові XVIII ст. трапляються такі утворення, наприклад: **мысли сих старовѣрцов** (1776 Ск I 178); вступили **чужестранцы** (195); **преданій старообрядцовъ** слыхали (XVIII ОпЛівУкр 30); **разночинцовъ** мьного было (30); **черноризцу** искусну повѣдалъ (37). Творення складних іменників зі структурою, що поєднувала в собі ад’єктивно-субстантивні основи, базувалось на атрибутивних підрядних відношеннях між частинами мотивуючого словосполучення. Творення складних іменників зі структурою, що поєднувала в собі ад’єктивно-субстантивні основи, базувалося на атрибутивних відношеннях між частинами мотивувального підрядного словосполучення. Деякі композити аналізованого структурного типу характеризуються полімотивацією. Так, похідні **бѣлогубець**, **бѣлобровець** мотивуються й словосполученнями **бѣлѣи губѣ**, **бѣлѣи брови**, і складними прикметниками **бѣлогубый**, **бѣлобровый**.

Хоча розглядані похідні й подібні за семантикою, вони можуть суттєво відрізнитися реалізацією атрибутивної синтагми, наприклад: **старообрядець** → **той, хто (прихильник) старих обрядів**; **старовѣрецъ** → **той, хто (прихильник) старої віри**; **чужестранецъ** → **той, хто (прибув) з чужої країни (страны)**.

Інші зафіксовані складно-суфіксальні іменники з ад’єктивно-субстантивними основами описуються перифразою **A + N + ець** → **той, у кого AN** (де **A** – основа прикметника): **златовласецъ** → **той, у кого золоте волосся**; **гологлавецъ** → **той, у кого гола (лиса) голова**; **бѣлобровецъ** → **той, у кого білі брови** і т.д.

Значно менше зафіксовано похідних із препозитивною числівниковою основою. Деривати цього структурного типу трапляються в писемних джерелах староукраїнської мови XVIII ст., наприклад: **односельцями** Никоном і Антоном (1729 ДНМ 216); **однорожець** правдивій (1759-1775 ЛГП 78).

Отже, суфікс **-ець** досить активно функціонував у сфері складно-суфіксальної деривації іменників – назв осіб чоловічого роду. Висока продуктивність аналізованих похідних у давньоруськоукраїнській мові успадкована й мовою наступних періодів. Про це свідчить не тільки їх активне використання в пам’ятках XIV – XVIII ст., але й творення нових дериватів відповідної структури. Всі наведені композити є похідними з підрядними відношеннями компонентів. Опорними (другими) основами в них виступали основи дієслівні або іменникові, однак численнішу групу становили утворення з вербальним опорним компонентом. Похідні з опорною субстантивною основою поступалися зазначеним вище утворенням не тільки в кількісному плані, але й у

плані вираження семантики, бо вони здебільшого виражали значення, які підкреслювали тільки зовнішні властивості чи внутрішні якості осіб.

Список скорочень джерел

БерЛекс	Лексикон словенороський Памви Беринди. / Підгот. тексту, вступна стаття В.В.Німчука. – К.: Вид - во АН УРСР, 1961. – 272 с.
Гал	Галятовський Іоанікій. Ключ розуміння / Підг. до вид. І.П.Чепіга. - К.: Наукова думка, 1985. - 448 с.
ДДГ	Ділова документація Гетьманщини XVIII ст.: Зб. документів / Упоряд., автор передмови та комент. В.Й.Горобець. – К.: Наукова думка, 1993. - 392 с.
ДНМ	Ділова і народно-розмовна мова XVIII ст. / Підг. до видання В.А.Передрієнко. – К.: Наукова думка, 1984
ЄУС	Єу(г)ліє учительное... / Перекл. М.Смотрицький. – Єв'є, 1616. – 552 с.
ИФ	Мещерский Н.А. История иудейской войны Иосифа Флавия в древнерусском переводе. – М.: Изд - во АН СССР 1958. – 578 с.
КП	Абрамович Д. Києво-Печерський патерик. – К., 1930. – 235 с.
ЛГр	Гісторія... Г.Гр'янки. Лїтопись краткій... / Упорядник В.М.Мойсієнко. – Інститут української мови НАН України: Житомир, 2001. - 277 с.
ЛГП	Лікарські та господарські порадики XVIII ст. / Підг. до видання В.А.Передрієнко. – К.: Наукова думка, 1984. – 264 с.
П	Грамоти XIV ст. / Упорядкування, вст. стаття, коментарі і словники-показчики М.М.Пещак. - К.: Наукова думка, 1974. - 255 с.
ПВЛ	Повість временних літ за Лаврентіївським списком. / Полное собрание русских летописей. Т. 1. – М., 1962.
СДЯ	Словарь древнерусского языка (XI – XIV вв): В 4т. – М., 1989 – 1991.
Син	Лексис Лаврентія Зизанія. Синоніма славеноросская. / Підг. текстів пам'яток і вступ. статті В.В.Німчука. – К.: Наукова думка, 1964. – 204 с.
Ск	Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2т. – К.: Наукова думка, 1973.
СлРЯ	Словарь русского языка XI – XVII вв: В 17 т. – М.: Наука, 1975 – 1990.
Ср	Срезневский И.И. Материалы для словаря древнерусского языка: В 3т. / Составитель И.И.Срезневский: Спб., 1893 – 1912.
ССУМ	Словник староукраїнської мови XIV – XV ст.: У 2т. – К.: Наукова думка, 1977 – 1978.
СлЛекс	Лексикон латинський Є. Славинецького. Лексикон славено-

	латинський Є.Славинецького та А.Корецького-Сатановського. / Підг. до видання В.В.Німчук. – К.: Наукова думка. –540 с.
УЛ	Українська література XIV-XVI ст. / Автор вст. статті й редактор тому В.Л.Микитась. - К.: Наукова думка, 1988. – 596 с.
ЭССЯ	Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд: В 17 т. / Под ред. О.Н.Трубачева. –М.: Наука, 1974–1990.

Список літератури

1. Бевзенко С.П. Історична морфологія української мови. – Ужгород: Закарпатське обласне видавництво, 1960. – 415 с.
2. Білоусенко П.І. Історія суфіксальної системи українського іменника (назви осіб чоловічого роду). – К.: КДПУ, 1993. –215 с.
3. Гумецька Л.Л. Нарис словотворчої системи української актової мови XIV – XV ст. – К.: АН УРСР, 1958. –298 с.
4. Мейе А. Общеславянский язык. – М.: Изд-во иностранной литературы, 1951. – с. 491.
5. Николаев Г.А. Русское историческое словообразование. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1987. –151 с.
6. Олійник І.С. Іменники з суфіксом -ець на позначення назв осіб. / Дослідження з словотвору та лексикології. – К., 1985. – с. 34 – 39.
7. Павленко Л.П. История формирования сложных нарицательных существительных в украинском языке.: Дис. КФН / К.: Киев. пед. ин-т им. А.М.Горького, 1984. - 236 л.
8. Русская граматика: Т. 1.- М.: Наука, 1980.- 783 с.
9. Sławski F. Zarys słowotworstwa prasłowiańskiego. / Słownik prasłowiański: Tom 1- 3.- Wrocław. Warszawa. Krakow. Gdansk., 1974-1979.
10. Цейтлин Р.М. Лексика старославянского языка. - М.: Наука, 1977.-336 с.

Аннотація

В статті на матеріалі письмових джерел української мови XI-XVIII ст. прослідковується динаміка складно-суфіксальної деривації імен существительних з формантом -ець (-ьць).

Ключеві слова: складно-суфіксальні імена существительні, структурні типи, словообразовательне значення, форманти, продуктивність, динаміка.

The dynamics of compound-suffix derivation of nouns with suffix –ьць on the basis of written sources of the Ukrainian language in XI-XVIII centuries is revealed in the article.

Complex suffix nouns, structural types, wordborming, productivirali, dynamigs.

